

Egy új remény

Herboly Domonkos személyében január elsejétől új igazgató kerül a Magyar Rádió Zenei Együtteseinek élére. A Rádiózenekart belülről ismerő, nagybőgő szakon diplomázott muzikusnak közgazdasági végzettsége is van, és már dolgozott hasonló területen, amikor a Debreceni Filharmonikus Zenekar és a Kodály Kórus igazgatója volt.

■ Milyen előtanulmányokkal jutott el erre a szakterületre: a zene, vagy a matematika felől?

– A zenei vonalon indultam. A Szent István Konzervatóriumban alapító tag voltam, mert az első közismereti osztály akkor indult, amikor én kezdtem. Itt szereztem gimnáziumi érettségit. A konzi után a Zeneakadémia tanárképző intézetébe jártam; 2000-ben diplomáztam, mint nagybőgőtanár és kamaraművész. Csak ezek után iratkoztam be a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemre, ahol azután 2006-ban diplomáztam az MBA* szakon.

■ Honnan származik a gazdaságtudományhoz való kötődése? Olyan erős reál oktatás volt a középiskolában?

– Nem, ez egy furcsa dolog. Még az általános iskolában „fertőződtem meg”, ami egy teljesen átlagos, hagyományos zuglói általános iskola volt. Az egyetlen voltam, aki járt a jó matekos csoportba, azután az átlagos matekos csoportba is, végül átkerültem a felzárkóztatóba, majd vissza a jók közé – azt hiszem leginkább azért, mert nehezen

illeszkedtem bele a rendszerbe. Ettől függetlenül a közgazdaságtant mindig is nagyon szerettem, számomra ezerszer érdekesebb, mint a mateknak bármely területe. Az összefüggések már gyerekként is érdekelték, amikor mentünk az utcán: az emberek miből, hogyan vásárolnak a boltokban, mi a rendszer, hogy lehet az, hogy a kasszába folyó pénzből újabb áruk tudnak beérkezni. Az is érdekelt, hogy a szüleim havi fizetése hogyan kerül hozzájuk, azután mikor és mire megy el, hova kerül tovább. Akkor persze még nem tudtam, hogy az ezzel foglalkozó tudományt makro ökonomiának hívják.

■ Mi volt az első hangszere?

– Nyolc évig zongoráztam, kamaszként basszusgitározni szerettem volna. Apám azt mondta: persze, gitározzak, csak előbb egy kicsit bőgözni kell, hogy meglegyenek a klasszikus alapok. Akkor még nem voltam biztos abban, hogy tényleg akarok bőgözni, semmit sem terveztem ebből kihozni, de azután nagyon megszerettem, folytattam.

■ Mikor került kapcsolatba a Rádiózenekarral?

– 1999-ben, még diploma előtt a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekaránál játszottam, igaz csak három hónapos határozott

idejű szerződéssel, és csak fél állásban – de ez nagyon inspirált, óriási élmény volt. Innen a kötődésem a zenekarhoz.

■ Játszott előtte másik zenekarban is?

– Igen, elég sok helyen játszottam; először a középiskola egyik zenekarában. Később következett a Danubia zenekar, a Dohnányi, majd a MÁV-ban is bőgöztem; persze mindig külsősként. Diploma körül egy ideig nagybőgőt tanítottam a Szent István Zeneiskolában.

■ Debrecenbe viszont inkább a közgazdasági ismereteinek köszönhetően került. Milyen feladat várta ott?

– 2006 januárjától került egy vezetés alá a Debreceni Filharmonikus Zenekar és a Kodály Kórus. Egy nagyon speciális szisztémát rakott össze az önkormányzat, mivel ők tartják fenn a Debreceni Csokonai Színházat is. A színház zeneigazgatója, illetve a kórus és a zenekar művészeti igazgatója ugyanaz a személy, Kocsár Balázs lett. Az ő indulását kellett segíteni, a rendszer működését kellett kitalálni. A dolog igazi nehézsége és egyben különlegessége, hogy a zenekar évente 150 szolgáltatást teljesít a színházban, így csak félig-meddig önállóan élhet szimfonikus életet. Nem volt egyszerű, de sokat tanultam belőle.

RÖVID ÉLETRAJZ

	Született: 1976, Budapest
	Nős, három gyermek édesapja
1994, 1996	Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola gimnáziumi és szakmai érettségi
1996–2000	Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Budapesti Tanárképző Intézete nagybőgő diploma (Járdányi Gergely)
2001–2006	Budapesti Corvinus Egyetem (Vezetőképző Központ) MBA diploma
2001–2004	Hungarofest Nemzeti Rendezvényszervező Kht. gazdasági igazgató asszisztense
2004–2005	Brüsszeli Magyar Kulturális Intézet gazdasági vezető
2006–2010	Debreceni Filharmonikus Zenekar és Kodály Kórus igazgató
2010–2016	Örkény István Színház gazdasági igazgató
	Játszott a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarában, az Óbudai Danubia Zenekarban, a Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekarban és a MÁV Szimfonikus Zenekarban

* A Masters of Business Administration azaz röviden MBA kurzusok célcsoportja elsősorban azoknak a diplomásoknak a köre, akik néhány éves szakmai tapasztalattal rendelkeznek és vezetési ismereteket követelő feladatokkal szembesülnek munkájuk során. (A Szerk.)

■ *Mennyiben különbözött ettől az a munkakör, amit az Örkeny Színházban töltött be?*
– A színházban a szerepem más volt; Debrecenben intézményigazgató voltam, itt pedig gazdasági igazgató. Ez azt jelenti, hogy a fő irányvonalakat nem én alkottam meg; Mácsai Pálnak, a színház igazgatójának a keze alá kellett dolgoznom. Persze sok a hasonlóság: művészekkel kellett együtt dolgozni mindkét helyen, és ez a jövőben is így lesz. Egy színházban sokféle művész dolgozik együtt, rengeteg kreatív energia összpontosul. Nem mellesleg sokféle szakma is találkozik. Talán ez lehet az oka, de a légkör a színházban mindig forróbb, mint egy zenekarban. Mondanom sem kell, zenészekkel dolgozni is egészen más, mint egy irodában – mondjuk úgy – civilekkel.

■ *Miért hagyta abba a nagybögözést?*
– Miután 2000-ben lediplomáztam, el akartam fordulni mindenféle művészettől. Azt hiszem, lelkiileg kimerültem, nem akartam az addigra számomra már jól ismert zenész életet élni, a gazdasági terület pedig nagyon érdekelt. De aztán a gazdasági tanulmányaim alatt és után úgy hozta a sors, hogy visszasodródtam a kultúra közelébe. Bögözni ugyan már rég nem bögözöm, de azt úgysem lehetne folyamatos gyakorlás nélkül. Most, hogy a lányom zongorázni szeretne, végre vettem egy zongorát, és elkezdtem azon gyakorolni. Évek óta fellépek az Örkeny Színház programjában, az Örkeny kertben a Madách téren – basszusgitárosként. Ez minden évben egy egynapos rendezvény valamikor nyár végén, ami egy koncerttel zárul. Így egy régi vágyam is teljesült, sok embernek basszusgitározhatok – hangosan.

■ *Milyen lépéseket tervez először a Rádió Zenei Együtteseinek igazgatójaként?*
– A Magyar Rádió Zenei együttesei – főleg a zenekar – bizonyos értelemben pályán kívül vannak. Ez azt jelenti, hogy van egy olyan

kulturális tér, ahol a magyar szimfonikus zenekarok léteznek, és van egy-két zenekar, ami ebből kilóg, nem szerepel intenzíven a zenei körforgásban. Úgy érzem, valamiért a Rádiózenekar is ebbe a helyzetbe került. Itt látom a legnagyobb szükségét a változásnak. Az egyik legfontosabb általános cél, hogy jobban a komolyzenei vérkeringésbe kerüljenek az együttesek. A kórus talán még most is jobban megtalálja a helyét, ezért ez a cél főleg a zenekarral kapcsolatos.

■ *Annak, hogy a zenekar a perifériára szorult, többek között az alulfoglalkoztatottság, az alacsony szolgáltatás az okozója. Lehet az ilyen típusú problémákon a közeljövőben változtatni?*

– Remélem, hogy lehet, de mivel ez sok számomra még ismeretlen kérdéssel is összefügg, a legelső időszaknak nyilván az lesz a legfőbb feladata, hogy föl kell mérni a kialakult helyzetet. A tényeket elemezni kell, és utána lehet konkrét intézkedéseket hozni, változtatásokról dönteni. Ez biztosan így lesz most is: elsőként látni kell a szerződéseket. Amíg nem voltam igazgató, addig a szerződésekbe nem tekinthettem bele, nem ismerhettem meg a rendszer felépítését. Most az egészet át kell nézmem a szabályzatoktól a munkaszerződésekig. Kérdés, hogy mennyire működnek a szakmai mechanizmusok, úgy tudom, hogy az utóbbi években igazgató igazgatót váltott. A személycserék velejárója, hogy a rendszer toldozva-foldozva van. Nem szeretem a nagy szavakat, a nagy forradalmakat és széles mozdulatokat; én a sok apró változtatásban hiszek. Ez azt jelenti, hogy mindent át kell tekinteni a legapróbb részletig, és újra kell gondolni, hogy hogyan érdemes működtetni.

■ *Az elmúlt időszakban sok gondot okozott az is, hogy bizonyos támogatások nem jutottak el a zenekarig. Ha továbbra is több szerződési egységgel együtt kezelik a zenekart,*

akkor ennek veszélye ezután is fennáll. Várható-e, hogy a zenei együttesek vezetése az eddigénél nagyobb önállóságot kap?

– Minden jel arra mutat, hogy most történik valami; változások lesznek az elmúlt tíz évhez képest. Jól látszik, hogy nem csak az MTVA, hanem a kormány, a minisztérium is másként gondolkodik a rádió zenei együtteseiről, mint eddig. Én abban bízom, hogy meglesz a működtetéshez szükséges pénz, és meglesz az önállóság is. Az MTVA vezérigazgatójával, Vaszily Miklóssal folytatott tárgyalások alapján úgy látom, hogy nyitott, lelkes segítőkészek lesznek, akik értik, hogy milyen érték hever itt. Úgy tűnik, nagyon jól fogunk tudni együttműködni.

■ *A kórus létszáma az elmúlt időszakban radikálisan csökkent; nagyobb lélegzetű művek megszólaltatásához minden esetben kiegészítőket kell hívniuk. Amennyiben sikerül a remélt támogatást megkapniuk, akkor várható-e a kórus létszámának bővítése, a zenekari státuszok számának növelése?*

– Szerintem igen, látok erre esélyt, de valószínűleg nem rövid távon. Ha sikerül az anyagi lehetőségeket ahhoz megteremteni, hogy egy szakmai szempontból is értelmesen, hatékonyan működő szerkezet jöjjön létre, annak az lesz az első kézzelfogható eredménye, hogy újabb forrásokat is meg lehet nyitni. Erre vonatkozóan konkrét elképzeléseim is vannak, mert léteznek olyan rések a komolyzenei életben, ahova a rádió zenei együttesei be tudnak lépni, ki tudják ezeket tölteni, és megkerülhetlenné tudnak válni. Márpedig ha sikerül megkerülhetlenné válni, akkor további forrásokat lehet találni. Ha szakmailag is és gazdaságilag is racionálissá válik, akkor mindenféleképpen létszámot kell növelni, különösen a kórusnál. Tervem, hogy az együtteseket regisztráltatom, így idővel például TAO támogatáshoz is juthatunk.

■ *A tárgyalások során felmerült, hogy a gyerekkórusnak – mivel nagyon más a profilja – nem feltétlenül kellene a többi együttesrel közös fenntartásban maradnia. Mi erről a véleménye?*

– Ezt a kérdést a társadalmi hasznosság felől érdemes megközelíteni. Nem az a lényeg, ki a fenntartója, ki üzemelteti, hanem az a kérdés, hogy az az óriási érték, amit a kórus képvisel, hogyan tud megmaradni. Valamikor régen hatalmas presztízse volt a gyermekkaroknak. Azóta egy másik világban élünk, de a gyermekkar most is egy elképesztő kincs. Azt kell meglátni, hogy hogyan lehet működtetni és fejleszteni.

RÁDIÓZENEKER - CÍMSZAVAKBAN

- 1990 Megszűnik a Rádiózenekar tagjainak közalkalmazotti státusza. Pénzügyi irányítás a Zrt. igazgatójának a kezében.
- 2006 A Rádió együttesei a takarítószolgálattal és a biztonsági szolgálattal kerülnek egy igazgatósághoz. Ügyvezető igazgató: Cseh Gabriella. A kórus létszáma 70-ről 48-ra csökken. A nyugdíjba vonuló zenekari tagok státuszai megszűnnek (104-ről 86 főre apad a létszám).
- 2010 Az MTVA megalakításával ellentmondásos jogi környezetbe kerülnek az együttesek.
- 2011 A munkáltatói jogokat a zenei együttesek dolgozói felett a Pannónia Művészeti Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság gyakorolja.
- 2012 Borbély-Urquhart Julianna kerül a zenei együttesek élére. Meglazulnak a külföldi kapcsolatok, megszűnnek a turnék, nem szerződtenek híres szólistákat a hangversenyekre.
- 2014 Hamada Katalin lesz a zenei együttesek igazgatója. Mozgóbér bevezetésével kísérlet a bérek rendezésére.
- 2015 Ismét Borbély-Urquhart Julianna, majd Kovács Ákos kerül a zenei együttesek élére.

! Ahhoz, hogy a Rádiózenekar visszanyerje a régi szerepét és ismét méltó helyen legyen a köztudatban, biztosan szükségesek változások az arculatában, a kommunikációban is. Milyen új stratégiákban, új csatornában gondolkodik?

– Mielőtt az arculatról döntenénk, meg kell határozni a zenei együttesek feladatát, profilját, a zenei világban a helyét, a saját munkáját. Ehhez kell a kommunikációt is szabni. Szűkíteni a zenekarra: hagyományos feladata volt a kortárs zene előadása, illetve a Z-felvételek készítése. Valamikor ez volt az ország első számú szimfonikus zenekara. Patinás zenekar, több mint fél évszázados múlttal. A rádiózenekarok világszerte speciális, kiemelt helyzetben voltak a huszadik században. Az utóbbi időben megváltozott a társadalmi berendezkedés, a kultúrafogyasztás, a közönség zenehallgatási szokásai. Pont ugyanazt, ami volt, már nem lehet újraalkotni abban a formában. Most ismét meg kell találni a zenekar helyét, és ahhoz kell szabni az arculatot, a csatornákat, amiken el lehet érni a közönséget; mondjuk azt, hogy a komplett marketingstratégiát. A Rádiózenekar mögött ott van az MTVA, a közönség elérésének szempontjából ez egy elképesztő lépéselőny. Ha sikerül ezt a helyzetet kihasználni, az nagy segítség lehet. Meggyőződésem, hogy Vaszi Miklós vezérigazgató úr kész arra, hogy tárgyaljunk az együttesek és az új kulturális csatorna, az M5 egymáshoz közelítéséről. Ha már kellően ismerem a szervezetet, különböző intézményekkel

kezdeményezek majd kapcsolatfelvételt a lehetséges együttműködések érdekében; a jelek biztatóak, de ez még a jövő zenéje, aminek elengedhetetlen háttere a saját helyzet reális felmérése.

! Azzal, hogy a Nemzeti Múzeum kezelésébe kerülnek a Magyar Rádió korábbi pesti épületei, a zenekar működésének helyszíne is bizonytalanná vált. Van-e olyan terve, ami megoldást jelenthet a székház kérdésére?

– Ez számomra is az egyik legnagyobb kérdés, amire a választ most még nem találok. Bízom benne, hogy egy-két hónapon belül új lehetőségek nyílnak előttünk. Ha sikerül megmutatni, hogy miért jó a társadalomnak, hogy közpénzekből zenekarokat működtetnek, akkor, gondolom, ez is könnyebben megoldódik.

! Van-e kapcsolata más zenekarokkal?

– Debreceni éveim alatt elnökségi tagja voltam a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének. Szintén tagja vagyok az emberi erőforrások miniszterének munkáját segítő Zeneművészeti Bizottságnak, így a területre van némi rálátásom. Azt gondolom, hogy a közönségnek szüksége van a Rádiózenekar értékeire. Az emberek nagy része kultúrára éhes, a fiatalok ma különösen nyitottak. Azoknak, akik még nem járnak koncertre, meg szeretném mutatni, hogy a komolyzene egy számukra is érthető, sőt ismerős és közeli dolog, ott van körülöttük nap mint nap.

! Ön azt mondta, kis lépésekben, apró változtatásokban hisz, amik hosszútávon meghozzák az eredményeket. Mire számíthatnak most a Rádiózenekar zenészei, amikor új ügyvezető igazgató áll a Közzszolgálati Kulturális Nonprofit Kft. élén?

– A zenészeket velem kapcsolatban két dolog érdekelheti: ki vagyok, és mit akarok csinálni. Egy mondatba sűrítve, a céloom másokkal együtt kitalálni és megalkotni, hogyan nézzen ki egy szimfonikus zenekar 2017-ben és utána. Újragondolom a hagyományos kereteket, de úgy, hogy nem akarok lerombolni semmit, mégis újjáépíteném a zenekart. Máshogy élünk, más a világunk, mint az elmúlt évezredben, máshogy is kell zenét tanulnunk, zenét hallgatnunk. Ez nem azt jelenti, hogy lejárt Beethoven V. szimfóniájának a szavatóssága! Ami benne van, az érvényes, de nem úgy kellene megkapnunk, mint ötven évvel ezelőtt. Idáig viszonylag könnyű eljutni. Akkor hogyan tovább? A komolyzenei élet megújítás előtt áll. A barátaim óvatos, nem kapkodó embernek ismernek, itt sem akarok óriási változásokkal kezdeni. Nem megoldás lefogni az egészséget; meg kell találni a zenekarnál az időtálló értéket, azaz a minőséget, a másik oldalon a mai közönséget, és egymáshoz közelebb hozni őket. Ez túlmutat a rádió problémáján, sokkal inkább egy általános, a területet érintő kérdés. Valamit kellene csinálni. És valamit most, végre talán lehet is.

Mechler Anna

A pályázók semmit sem érzékelnek majd az átalakításból

Az NKA némileg átalakulva, de még több lehetőséggel várja a pályázókat

Több változás is történt az intézménynél az utóbbi időszakban, hiszen tavaly a kuratóriumokban megjelentek a Magyar Művészeti Akadémia delegáltjai, január 1-jétől pedig a Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága került át az Emberi Erőforrás Támogatáskezelőhöz. Doncsev András elmondta, mindez semmilyen szempontból nem befolyásolja a pályázati működésüket, csak az igazgatóság munkatársai számára jelent némi nehézséget. Az alelnök emellett örömmel számol be arról, hogy milyen nagy összeget osztottak szét a zenei területen, s arra biztat mindenkit, hogy pályázzon a szakmából érkező, átfogó programötletekkel.

! Az Emberi Erőforrás Támogatáskezelőhöz került az NKA Igazgatósága január 1-jétől. Mit jelent ez az intézmény szempontjából?

– Talán először érdemes áttekintenünk a jövőre 25 esztendő fennállását ünneplő Alap történetét, és az utóbbi években bekövetkezett változásokat. Az NKA elkülönített állami pénzalapként 1993-ban született, s különböző források jelentették a bevételét. Majd 2009 óta az ötösloottó játékadójának a 90% -ából gazdálkodhat, s eh-